

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1982-1983

12 OKTOBER 1982

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de artikelen 1 en 2 van de wet
van 29 maart 1976 betreffende de gezinsbijslag
voor zelfstandigen

(Ingediend door de heer Verhaegen)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel dient te worden gesitueerd in het kader
van een familiale politiek.

Het streeft twee oogmerken na :

- 1) de instelling van een zwangerschapsvergoeding ten
voordele van de zelfstandigen;
- 2) de mogelijkheid tot oprichting van instellingen voor
gezinsbegeleiding.

1) *Instelling van een zwangerschapsvergoeding*

De instelling van een zwangerschapsvergoeding wil voor-
zien in een leemte welke sedert jaren bestaat in hoofde van
de vrouwen die een zelfstandige beroepsbezigheid uitoefen-
en.

Het is gebleken dat het verrichten van arbeid gedurende
de zwangerschapsperiode nadelige gevolgen kan hebben
voor de gezondheid van vrouw en kind. Deze vaststelling
lag dan ook aan de basis van tal van bijzondere maatregelen
in de arbeidswetgeving tot bescherming van de zwan-
gere werknemers gedurende de zwangerschapsperiode tot
een tijd na de bevalling (verbod van het verrichten van
bepaalde arbeid). Eenzelfde redenering vormde eveneens de
grondslag voor de verplichte rust na de bevalling. Gedu-
rende deze periode behoudt de werknemer haar loon.

In het sociaal zekerheidsstelsel van de zelfstandigen is
echter geen sprake van een zwangerschapsvergoeding.
Nochtans worden de zwangere zelfstandigen reeds be-
schermde in Denemarken, Engeland, Frankrijk, Duitsland,
Italië en Luxemburg (zie stand, op 1 juli 1974, van de wet-
gevingen betreffende de sociale zekerheid van de zelfstan-
digen in de negen Lid-Staten — Coördinatie van de sociale

Chambre des Représentants

SESSION 1982-1983

12 OCTOBRE 1982

PROPOSITION DE LOI

modifiant les articles 1 et 2 de la loi du 29 mars
1976 relative aux prestations familiales des tra-
vailleurs indépendants

(Déposée par M. Verhaegen)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi doit être considérée dans
le cadre d'une politique familiale.

Elle poursuit deux objectifs :

- 1) l'instauration d'une indemnité de grossesse en faveur
des travailleurs indépendants;
- 2) la possibilité de créer des organismes de guidance fa-
miliale.

1) *Instauration d'une indemnité de grossesse*

L'instauration d'une indemnité de grossesse tend à com-
bler une lacune qui défavorise depuis de nombreuses années
les femmes qui exercent une activité indépendante.

Il est établi que l'accomplissement d'un travail au cours
de la période de grossesse peut nuire à la santé de la femme
et de l'enfant. Cette constatation est à l'origine de nom-
breuses dispositions de la législation du travail, qui visent
à protéger la travailleuse enceinte pendant la grossesse et
pendant une certaine période après l'accouchement (inter-
diction d'accomplir certains travaux). Les mêmes considéra-
tions sont aussi à l'origine du repos postnatal obligatoire.
La travailleuse conserve pendant cette période le bénéfice
de sa rémunération.

Le régime de la sécurité sociale des travailleurs indépen-
dants ne prévoit pas d'indemnité de grossesse. Or, les tra-
vailleuses indépendantes bénéficient de la protection de la
maternité au Danemark, en Grande-Bretagne, en France, en
Allemagne, en Italie et au Grand-Duché de Luxembourg
(voir situation, au 1er juillet 1974, des législations relatives
à la sécurité sociale des travailleurs indépendants dans les

zekerheidsregelingen die toepasselijk zijn op de zelfstandigen in de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen — Stuk A. C. SZ MW2 13/74).

Een dergelijke situatie brengt met zich dat, om een economisch verlies tegen te gaan, zwangere zelfstandigen na de bevalling weinig of geen rust nemen en hun activiteiten al te vlug hervatten, ten nadele van hun gezondheid. Voor een vrouw die b.v. in een winkel haar man bijstaat of een eigen zelfstandige activiteit ontplooit, is het niet mogelijk lang uit de zaak weg te blijven, zonder veel schade. De eventuele vervanging van een zwangere zelfstandige door iemand anders brengt voor het gezin verhoogde kosten met zich, wat om die reden dan ook meestal niet gebeurt.

Het onderhavige wetsvoorstel wil dan ook aan de zwangere vrouw met een eigen zelfstandige beroep of die als zelfstandige-helpster medewerkt, een forfaitaire zwangerschapsvergoeding toekennen.

Het toekennen van deze zwangerschapsvergoeding wordt opgenomen in de wetgevende regeling betreffende de gezinsprestaties, gelet op de onderliggende bedoeling, nl. de bevordering van de familiale politiek.

De auteurs van dit wetsvoorstel zouden eveneens een aanpaste gezinshulp tot stand willen zien komen.

Dubbele keuze

De bevallingsrust voor een vrouwelijke zelfstandige kan in twee sociale wetgevingen opgenomen worden: in het koninklijk besluit van 20 juli 1971 op de invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen of in de regeling betreffende de gezinsbijslag voor zelfstandigen.

Hier dient derhalve een eerste keuze te worden gemaakt.

Daarenboven zal uitgemaakt dienen te worden of deze verzekering alleen zal toegekend worden aan de vrouwelijke zelfstandige, die uit eigen hoofde onderworpen is aan het sociaal statuut der zelfstandigen dan wel of de vooren nabevallingsrust ook zal gelden voor de echtgenote-helpster, die als dusdanig niet uit eigen hoofde onderworpen is aan het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Het middenstandsgezin

Het lijkt de auteurs van dit wetsvoorstel niet billijk dat een onderscheid wordt gemaakt tussen de zelfstandige arbeidster, die uit eigen hoofde onderworpen is aan het sociaal statuut van de zelfstandigen en de meewerkende echtgenote. Dit onderscheid heeft ongetwijfeld een juridische waarde maar, in de werkelijkheid stelt men in de middenstandsbedrijven vast dat, behoudens enkele uitzonderingen, de echtgenote meestal een essentiële bijdrage levert in het familiaal bedrijf.

Het wetsvoorstel zou zijn doel voorbijschieten indien een onderscheid zou worden gemaakt tussen de vrouw die uit eigen hoofde onderworpen is aan het sociaal statuut voor de zelfstandigen en de meewerkende echtgenote.

Voorkeur voor het stelsel van de gezinsbijsland

De voorkeur van de auteurs gaat naar het stelsel van de gezinsbijsland om de volgende redenen:

1° Het gezinskarakter van de uitkering

Deze zwangerschapsvergoeding heeft in feite weinig relatie met de verzekering tegen de invaliditeit. De bedoeling van

neuf Etats membres — Coordination des régimes de sécurité sociale applicables aux travailleurs indépendants dans les Etats membres des Communautés européennes — Doc. A. C. SZ MW2 13/74).

Une telle situation a pour conséquence que, pour éviter une perte financière, les travailleuses indépendantes ne s'accordent que peu ou pas de repos après l'accouchement et reprennent trop rapidement leurs activités au détriment de leur santé. La femme qui, par exemple, aide son mari dans l'exploitation d'un magasin ou qui a une activité indépendante propre ne peut interrompre longtemps son travail sans faire subir à l'entreprise familiale ou subir elle-même un préjudice sérieux. Comme le remplacement de la travailleuse enceinte représente une charge financière accrue pour le ménage, cette solution n'est donc généralement pas retenue.

C'est pourquoi la présente proposition de loi vise à octroyer une indemnité forfaitaire de grossesse à la femme enceinte qui exerce une activité professionnelle propre ou qui a la qualité d'aidant indépendant.

Vu l'objectif sous-jacent de cette proposition, à savoir la promotion de la politique familiale, l'octroi de cette indemnité de grossesse est repris parmi les mesures légales relatives aux prestations familiales.

Les auteurs de la présente proposition voudraient également que soit organisée une aide familiale appropriée.

Un double choix

Le repos d'accouchement pour les travailleuses indépendantes peut s'insérer dans le cadre de deux législations sociales distinctes. Il peut trouver sa place soit dans l'arrêté royal du 20 juillet 1971 concernant l'assurance invalidité en faveur des travailleurs indépendants, soit dans la réglementation relative aux prestations familiales en faveur des indépendants.

Un premier choix doit donc être opéré à ce niveau.

En outre, il faudra décider si cette indemnité sera allouée uniquement à la travailleuse indépendante qui est assujettie de son propre chef au statut social des travailleurs indépendants ou si le repos prénatal et post-natal sera aussi accordé au conjoint aidant qui, en cette qualité, n'est pas assujettie de son propre chef au statut social des travailleurs indépendants.

Le ménage d'indépendants

Il ne paraît pas équitable aux auteurs de la présente proposition de faire une distinction entre le travailleur indépendant qui est assujetti de son propre chef au statut social des travailleurs indépendants et le conjoint aidant. Cette distinction trouverait incontestablement à se justifier sur le plan juridique, mais, dans la réalité, on constate que dans les entreprises des classes moyennes, mis à part quelques exceptions, le conjoint prend généralement une part essentielle dans l'activité de l'entreprise familiale.

Cette proposition manquerait son but s'il était établi une distinction entre la femme qui est assujettie de son propre chef au statut social des travailleurs indépendants et le conjoint aidant.

Préférence pour la réglementation en matière d'aide familiale

Les auteurs préfèrent la réglementation relative à l'aide familiale pour les motifs suivants:

1° L'allocation a un caractère familial

Cette allocation de grossesse n'a en fait guère de rapport avec l'assurance contre l'invalidité. Elle vise moins à

een dergelijke vergoeding is niet zozeer een eventuele arbeidsongeschiktheid te vergoeden dan wel aan de zwangere vrouw de financiële mogelijkheid te bieden hetzij een verlofperiode door te maken hetzij zich door iemand anders te laten vervangen in de bedrijfsstaak of de gezinsarbeid.

2° Technisch bezwaar tegen de invaliditeitsverzekering

Men zou inderdaad een stelsel kunnen uitwerken waarbij de zwangere vrouw overeenkomstig artikel 19 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 (invaliditeitsverzekering zelfstandigen) een aangifte doet en waarbij gedurende een periode van 14 weken een vermoeden van ongeschiktheid wordt ingevoerd voor een zwangere vrouw. In het kader van de invaliditeitsverzekering voor de zelfstandigen zal dit echter een controle meebrengen van de werkelijke stopzetting van de persoonlijke werkzaamheid wegens moederschap en zal dit voordeel, krachtens de bepalingen van het huidig koninklijk besluit, beperkt moeten blijven tot de zelfstandige arbeiders, die uit eigen hoofde onderworpen zijn aan het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Om die redenen is het meer aangewezen de ruimere mogelijkheden binnen het kader van de gezinsbijstand toe te passen.

Financiële gevolgen

Deze zwangerschapsvergoeding zou kunnen bestaan uit een forfaitair bedrag dat toegekend wordt gedurende 14 weken ten bedrage van 30 000 F.

Voor de kinderbijslagregeling voor de zelfstandigen was de evolutie van de geboorten als volgt :

Aantal geboorten per jaar :

1976	10 324
1977	10 100
1978	9 833

Deze zwangerschapsvergoeding is financieel verantwoord op basis van de financiële situatie van de kinderbijslagregeling van zelfstandigen

2) Instellingen voor gezinshulp

Een zelfstandige welke gedurende lange tijd ziek is of een ongeval krijgt, ondervindt ernstige moeilijkheden én om zijn activiteit in zijn bedrijf in stand te houden en te beveiligen, én om zijn gezin de nodige steun te verschaffen.

De meeste moeilijkheden doen zich vooral voor wanneer de echtgenote — zelfstandige of medewerkend — ziek wordt of haar een ongeval overkomt. Het wegvallen van deze persoon, welke een dubbele rol vervult — én in het gezin én in het beroep — stelt meestal zware problemen, vooral op het vlak van de technische gezinsbijstand.

De auteurs van dit wetsvoorstel zouden derhalve aangepaste gezinshulp tot stand willen zien komen.

G. VERHAEGEN

indemniser une incapacité de travail éventuelle qu'à aider financièrement la femme afin que celle-ci puisse s'accorder un congé ou se faire remplacer dans sa tâche au sein de l'entreprise ou du ménage.

2° Objection technique contre l'assurance-invalidité

Il serait, en effet, possible d'élaborer un régime en vertu duquel, conformément à l'article 19 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 (assurance-invalidité des travailleurs indépendants), la femme enceinte ferait une déclaration et par lequel, pendant une période de 14 semaines, serait instaurée une présomption d'incapacité de travail au profit de la femme enceinte. Une telle mesure entraînerait cependant, dans le cadre de l'assurance-invalidité des travailleurs indépendants, un contrôle de la cession réelle de l'activité personnelle pour cause de maternité et en vertu des dispositions du présent arrêté royal cet avantage devrait se limiter aux travailleurs indépendants qui, de leur propre chef, sont assujettis au statut social des indépendants.

Pour ces motifs, il serait plutôt indiqué d'appliquer les possibilités plus larges existant dans le cadre de l'aide familiale.

Incidence financière

Cette allocation de grossesse pourrait prendre la forme d'un montant forfaitaire de 30 000 F octroyé pendant 14 semaines.

L'évolution des naissances dans le régime des allocations familiales pour les travailleurs indépendants se présentait comme suit :

Nombre annuel de naissances :

1976	10 324
1977	10 100
1978	9 833

Cette allocation de grossesse se justifie d'un point de vue financier sur base de la situation financière du régime d'allocations familiales des indépendants.

2) Organismes d'aide familiale

Un travailleur indépendant atteint par une maladie de longue durée ou victime d'un accident, éprouve de sérieuses difficultés tant pour maintenir et assurer son activité dans son entreprise que pour procurer l'assistance requise à sa famille.

La plupart des difficultés se posent surtout en cas de maladie de l'épouse — qu'elle soit elle-même indépendante ou collaboratrice — ou d'accident survenu à celle-ci. L'inactivité de cette personne qui remplit un rôle double — dans la famille et dans l'entreprise — provoque généralement de graves problèmes, essentiellement en ce qui concerne l'assistance technique aux familles.

Les auteurs de la présente proposition de loi souhaiteraient dès lors voir se réaliser une aide familiale adéquate.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

In het opschrift en in artikel 1 van de wet van 29 maart 1976 betreffende de gezinsbijslag voor zelfstandigen wordt de benaming « gezinsbijslag » telkens vervangen door de benaming « gezinsbijstand ».

Art. 2

Artikel 2 van dezelfde wet wordt aangevuld als volgt :

« 3° een schoolbijslag;
4° een zwangerschapsvergoeding;
5° een tussenkomst ten voordele van erkende diensten voor het verlenen van aangepaste gezinshulp.»

18 februari 1982.

G. VERHAEGEN
G. DEVOS
W. DEMEESTER-DE MEYER
A. d'ALCANTARA
C. BOERAEVE-DERYCKE

PROPOSITION DE LOI

Article 1

Dans l'intitulé et dans l'article 1 de la loi du 29 mars 1976 relative aux prestations familiales des travailleurs indépendants, les termes « prestations familiales » sont remplacés chaque fois par les termes « assistance aux familles ».

Art. 2

L'article 2 de la même loi est complété comme suit :

« 3° une allocation scolaire;
4° une allocation de grossesse;
5° une intervention en faveur des services agréés d'aide aux familles appropriée. »

18 février 1982.